

Düccane Cündioğlu ile “Kozmopolites” Sadık Acar

Vakfımız tarafından “Uygarlıklar Arasında İnsan” temalı çalışmalarımızın yürütüldüğü yeni dönemde, Ekim ayı içerisinde vakfımızın konuğu olan Düccane Cündioğlu “Kozmopolites” başlıklı iki sunumuyla bizlerle birlikte oldu. Kendi deyimiyle “zevalin öyküsünü” bizlere aktaran Cündioğlu, konuşmasının başlangıcında tekemmül kavramı üzerinden insanın kemal arayışının yaratacağı problemlere ve bu arayışın siyasi ve kültürel sonuçlarına işaret ederek tarihsel örnekler üzerinden bir “zeval” savunusunda bulundu.

Cündioğlu, kemal arayışında olan bir bilinç durumunun, sonlandırma, sınır koyma ve tamama erdirmeye girişimlerinin şiddete meyyal olacağını, özellikle siyasi ve kültürel kriz dönemlerinde toplumların bu bilinç durumuyla belirsizlikler karşısında hızlıca “saf olanı tercih etmeye” sürükleneceğini, bununsa kozmopolitesin oluşabilmesi -varsa da yok olması- açısından her dönemde bir tehlike arz edeceğini belirtti.

Düccane Cündioğlu, yalnızca farklı toplum, kültür ve dinlere tahammül edebilen toplumların kozmopolit toplumlar olduğunu söyleyerek, ancak yüksek düşünce ve sanatın siyaseti tahammüle zorlayacağını, böylelikle siyasetin de farklılıklara hürmet etmek zorunda kalacağını ekledi.

İslam dünyası içerisinde bilimin ve dinin birlikte düşünüldüğü örnek durumları göstermek adına mimari üzerinden İslam toplumunun Tanrı ve doğa anlayışının bir ikonografisini yapan Düccane Cündioğlu, bugün gelinen nokta itibarıyla “Tanrı ya da doğa”, “bilim ya da din” arasında bir tercihe zorlanan zihinlerin bir kozmopolites yaratamayacağını ve bu tür eğilimlerin toplum olarak dünya adaletine ve barışına da bir teklifte bulunamayacağını dile getirdi.

Saf din, saf bilim, saf kültür arayışının toplumların entelektüel çabalarına büyük maliyetler, külfetler yarattığını söyleyen Cündioğlu, tarihte bugüne ışık tutabilecek üç kozmopolites merkezi üzerinde durarak Bağdat’ın, Kurtuba’nın ve İstanbul’un farklı kültür ve inançlara sağladığı yaşam ve ifade alanının bilim, sanat ve felsefe alanındaki zenginliğe nasıl katkıda bulunduğuna işaret etti. Son olarak, Düccane Cündioğlu bugün toplumumuz adına yapılması gerekenin, en azından, bu toplumun münevverlerinin bilim ve dini -kendi serüvenleri göz ardı edilmeden- birlikte düşünmeleri olduğunu altını çizdi. Küreselleşme olgusu karşısında bu tavrın elzem bir durum olarak var-kalımızda önemli olacağını vurguladı.

AYIN KONUĞU: Melek & Bozkurt Nuhoğlu

Deniz Tipigil

Soru: Devlet Güzel Sanatlar Akademisi’nin Yüksek Mimarlık Bölümünden mezun olduğunuzu biliyorum. Daha öncesinden başlayalım diliyorum yaşam öykünüze; ilk, orta ve lise dönemindeki yaşamınızı, mimarlık tercihinin nasıl doğduğunu merak ediyorum.

Melek Nuhoğlu: Of doğumluyum. 5 kardeşiz; 2 erkek, 3 kız. Ben 4. çocuğuyum ailemin. Ben doğduktan sonra Trabzon’a yerleşmişiz. İlkokulu ve ortaokulun ilk yılını Trabzon’da okudum. Ağabeylerim İstanbul’a gelmişlerdi, okuyorlardı. 1960’da ben orta ikideydim ve benim orada ortaokuldan sonra okuyabileceğim bir okul yoktu. Köy Enstitüleri’nin bir öğretmen okulu vardı Akçaabat’ta, oraya da gitmem zordu. Rahmetli babam duyarlı bir insandı; 1 dönüm bir arazide iki katlı güzel bir evimiz vardı Trabzon’da, evi sattı ve İstanbul’a geldik. Ben Erenköy Kız Lisesi’ne başladım. Belagat kabiliyetim olmadığı için hep matematik ve fen derslerine yüklenmişim.

Lise 2’deyken babam hastalandı ve biz Adapazarı’na taşındık. Lisenin son iki yılını orada okudum. O yıl babam vefat etti. Bu bende büyük bir sorumluluk duygusu oluşturdu. 1962’de 15 yaşında çalışmaya başladım, talebeydim daha. O sene hocamın yanında Harita Kadastro Müdürlüğü’nde çalışmaya başlamıştım. Evde geçimi sağlayacak kimse yoktu; 2 ağabeyim de burslu okuyorlar, bir küçük kız kardeşim var, diğer kız kardeşim evli ve evi geçindirecek kimse yok.

Bir karar verdik İstanbul’a taşınalım diye. Bir sorumluluk bastı beni; yahu İstanbul’a taşınırsak benim için taşınacak, benim üniversiteyi kazanmam lazım. Babamın yaptığı iyiliğin hakkını verme ihtiyacı duydum. Ardından yoğun bir çalışmaya girdim. Ağabeyimden defterler, kitaplar geliyordu Arı Dershanesi’nden, onları çözüyordum kendi başıma.

Taşındık İstanbul’a sonunda. O zaman ayrı ayrı giriliyordu sınavlara. İstanbul Üniversitesi’nden de, İTÜ’den de, Akademi’den de, Yıldız’dan da farklı bölümler kazandım. Fransız Filolojisini de kazanmıştım, Fransızca hocamız

çok iyiydi Erenköy Kız Lisesi’nde. Onun sayesinde bizim sınıfta çok kişi Fransız Filolojisini kazandı. İTÜ’de Kimya Bölümünü kazandım, Yıldız’da Harita Mühendisliğini, Akademi’de de Mimarlığı. Sonra ne yapacağım diye o zaman ağabeylerime sordum, mimarlık olsun dediler. Gerçekten de iyi oldu mimarlık. Yıllar sonra mektep medrese görmemiş dedemin nüfus cüzdanında -yaptığı ev, köprü, cami, okul inşaatlarından olsa gerek- mesleği olarak mimar yazdığını görünce daha çok sevindim. Yani bir tür aile mesleği de sayılır.

Soru: Eşiniz Bozkurt Bey’le İstanbul’da okurken mi tanışmıştınız? İkinizin de üniversitede olduğu dönemler miydi? Evliliğinizin tohumlarının atıldığı zamanları paylaşır mısınız bizimle biraz?

Melek Nuhoğlu: Bizim dedelerimiz tanışmış. Delibalta imiş bizim soyadımız, Bozkurtlarınkı de Nuhoğlu. Atatürk soyadı kanununda ‘oğlu’ eklerini kaldırınca, Bozkurtlar Atamer’i almış, dedem de Ural istemiş; fakat eski Türkçe’de U harfini okuyamadıkları için, Oral olmuş sonunda. Bozkurt’un dedesi ile benim dedem ve babam yakın dostlar. Hatta Bozkurt’un dedesi tutuklandığı zaman, kasabaya arabasıyla inmediği anlatılır babamın. O zaman köyde bir tek babamın arabası, kamyonu vardı. O zaman kamyon gördüğü zaman insanlar, ne yapsak, yaklaşıp mı kaçsak mı diye ne yapacaklarını şaşırırlarmış.

70’de nişanlandık, 71’de içeri aldılar Bozkurt’u, 12 Mart’ta. Ben 10 dk. görebilmek için onu, bir sürü vasıta değiştirerek erkenden düşüyorum yollara. Ellerimde annemin sabah kalkıp hazırladığı yemekler, köpekler peşime düşüyor sabahın erken saatlerinde et kokusu var diye ve Maltepe’ye gidiyorum işte. Bekle de bekle aylarca. Ziyarete gelen çoktu, yani içeridekinden 5 kat fazla görüşmeci vardı diyebilirim dışarıda. Yaşar Kemal karısına geliyordu ziyarete, Bedri Rahmi ise Sabahattin Eyüboğlu’na geliyordu. Ben Bedri Rahmi’yi Akademi’de o kadar göremedim yani. Aylar sonra Yaşar Kemal bana, “Sen kime geliyorsun?” dedi o tok sesiyle. Dedim ki: “Nişanlıma geliyorum, Bozkurt Nuhoğlu.” “Kızım,” dedi, “git işine, ondan koca olmaz, yol yakınsan geri dön,” dedi. Ben öyle utandım ki hiçbir şey söyleyemedim.

Bozkurt Nuhoğlu: (Gülümseyerek) Söyleyeceği bir şey yok, Türkiye’nin en büyük yazarı onu uyardı.

Melek Nuhoğlu: Şimdi bir şey olunca, “Yaşar Kemal’i dinleseydin zamanında,” der Bozkurt. Daha önce de içeri girip çıkmıştı, fakat 1971’de 6 ay, 72’de de 6 ay kaldı içeride. 72’de çıkar çıkmaz evlendik. Önemli bir sorun vardı Bozkurt’un ziyaretçisi olmama ilgili. Nişanlıyız ve tabii soyadımız tutmuyor; çok zor oluyordu ziyaret bu nedenle. Ben Savaşkan Oral’a gidiyordum, Akademi’den arkadaşım, o da içeride Bozkurt’u çağırıyordu.

(Röportajın devamı 3. sayfada)

Hadîs'in Doğası Üzerine...

Sözlü rivâyet terimi ya da şifâhi rivâyet, bir durumu; olay, kanı, görgü, tasvir, sonuç belirtici özne bir üslupla kendi seviyesine bağlı bir aktarımdır... Yazı'ya bağlanan kaybetme sürecindeki söz'ün ilk anlamı, ya da asıl anlama en yakın anlamı, sona doğru ise artık ilk'el sözel yapısının ifade ettiğinden bambaşka bir yapıya kavuşur. Söz; söz'ü duyanı, aktaranı, aktarılanı; sözü söyleyeni, sözü söyleyenin sözünün arkasındaki hakikati, sözün söylendiği zamanı, neden söylenme gereği duyulduğunu içermekle kalmaz sadece; söz aynı zamanda, sözü duyan ya da alanın halini, alma anındaki birleşik ortamı, ortamın durumunu, söz'ün aktarıldığı kültürün özelliklerini, kültürdeki mânâsını ve yerini bir bütün olarak ifade etme aracıdır. [1]

Dürüstlüğünden kimsenin şüphe etmeyeceği dört ahbap, dördü de bir beden gibi gezinirken Kudüs sokaklarında, başlarına gelen bir hadisenin tarifsiz heyecanı içinde dönmüşler evlerine. Yine de insanoğlunun hafızası zayıf ve hatıraları rüzgârın alıp götürdüğü bir yaprak gibi olduğundan zihinde, gözleriyle gördükleri bu şeyi mutlaka yazmaları gerektiğine kanaat getirdiler...

I.
Gördüğüm bir hadise üzerine...

Bir grup gezgin Kudüs'te hediyeleşen eşyalar satan bir dükkâna girdiler. Satıcı duvarda duran koç boynuzunu grubun başındaki kişiye uzattı. O da boynuzu eline alıp ağzına götürdü ve üfledi. İlk üflemede ses çıkmayınca tekrar denedi. Ve üçüncü denemesinde ses duyuldu. Arkasındakilere dönüp güldü ve "Şimdi oldu," dedi...

II.
Allah'ın kuluna nasip ettiği bir tanıklık üzerine...

Kudüs denilen mukaddes şehre geldiklerinde büyük bir sessizlik içinde Hz. İsa'nın çarımha ölüme giderken yürüdüğü yoldan geçtiler. Gözleri İsa'nın ayağının tökezleyip dizleri üzerine düştüğü yerin hemen yanındaki kutsal malzemeler satan bir dükkâna ilişti. Dükkânın sorumlusu olan derin bakışlı genç duvarda asılı duran ve Sur-u İsrâfil'i anımsatan boynuzu başlarındaki muhterem zâta uzattı. O da gencin uzattığı bu boynuzu ağzına götürmeden önce biraz bekledi. Ardından derin bir dinginlik içinde üfledi. Bu ilk üflemede ses boynuzun içinde yankılandı. Sesin dışarı çıkması ise üçüncü üflemeyle duyuldu. Gerisinde duran kardeşlerine baktı ve güldü. Anladılar ki şimdi oldu...

III.
İlhamat-ı ilâhi ile tecelli etmiş bir şehadet üzerine...

Allah'ın Kral Davud ile yüceltip oğlu Süleyman'a emanet ettiği

[1] *Talmud ve Hadis*, Karşılaştırmalı Bir Araştırma, Mehmet Sait Toprak, Kabalıcı Yay. s. 84

mukaddes şehir Kudüs'e geldiler. Mesih İsa'nın, insanoğlunun kurtuluşu için döktüğü temiz kanın henüz kurumadığı soğuk yoldan geçtiler. Duvarların soğukluğu içlerine işlemişti, çünkü vaktin geldiğini hissediyorlardı.

Birden durdular ve ayakları daha fazla ilerlemedi. Zira kıyametin alameti olarak Allah'ın biricik oğlunun çarımha gerildiği günün öğleninde, masumiyetin simgesi Mesih İsa'nın mübarek ayağının tökezleyerek sırtında taşıdığı çarımha yere düştüğü yerdeydiler. O vakitte orada olanların hepsi titrediler.

Hz. İsa'nın mübarek yüzünü, imanlı bir kadının uzattığı bez ile silip yeniden ayağa kalktığı ve "Ben bunun için doğmuşum," diye mırıldandığı yerde, sanki o uğursuz günden beri orada bekleyen ve yüzü İsa'nın sevdiği şakirdini anımsatan bir genç onları geldiklerinde karşılamak için Allah'ın takdiri ile bu ulvî mekânda beklemekle görevlendirilmiş bir bekçi gibi karşıladı. Ve yanından hiç ayırmadığı Sur-u İsrâfil'i Allah adamına uzattı.

Yahudilerin Allah'a ibadet için davette kullandıkları bu boynuzun, kıyamet günü İsrâfil tarafından üfleneceğini imanı tam her İsevi bilir. Allah adamı, zaten kendisinin olan ve Mesih'in acı dolu gününde bu genç adama emanet ettiği boynuzu eline aldı ve ağzına götürdü. Üflemeden önce bekledi. Bu bekleyişin, Allah'ın emriyle gelecek nice belaların belki takdir ile geri alınması için tanınmış son bir umut bekleyişi olduğunu anladılar. Ve yine belki öylesi bir merhametten olacak ki boru üflendiye de kıyamette dünyayı esir alacak ses işitilmedi.

Bunun bir hata olmadığı ama rahmetin bir tecellisi olduğunu ikinci üfleşte de ses çıkmadığını gördüklerinde anladılar. Fakat üçüncü kez üflediğinde Kudüs'ün tüm sokakları ve evlerinde oturanlar ve kulağı kendisinde olup aklı dünya işlerini anlamaya henüz yetmeyen yeni doğmuş bebekler bile sesi işitti. Ve sesin işitilmesi ile hayatını Allah'ın ismine hizmet için adayın tüm ruhaniler, iç odalarında bildiler ki vakit gelmişti.

Ve Allah adamı dönüp kardeşlerine baktı, ama bir şey söylemedi. Bedende değil ama ruhta kardeş olduklarından hepsi bildiler ki vâki olan yerine gelsin diye Allah'ın takdir ettiği her ne idiye, işte o anda orada o şeyler vuku buldu...

IV.
Allah-u Teâlâ'nın, bir sabah rüyetinde aciz kuluna indirdiğinin apaçık beyanıdır...

Allah'ın yeryüzünde halife tayin ettiği insanoğlunun en şerefli, Yüce Rabbin emrine verdiği ulvî meleklerle birlikte aslında bir şehir olmayan ama zâhiren şehirlerin anası olarak bilinen Kudüs'e, mukaddeslerin mabedine geldiler. Kudüs ki Kral Davud'un kemikleri olan adaleti o şehrin yollarını, oğlu Süleyman'ın eti olan hikmeti duvarlarını bina etmiştir. Ve Allah'ın Âdem peygamberin günahlarına fidye olarak gönderdiği biricik oğlunun masum kanı, bu mukaddes şehrin sokaklarında, Davud'un adaletini bilmeyen ve Süleyman'ın hikmetini tanımayan bir halk tarafından akıtıldı.

Allah'ın nuranî meleklerinin bile görmeye dayanmadığı bu acı hadise esnasında, nurlarını bir daha arzın üzerinde parlatmayacaklarını söylediklerinde dünya kısa dahi olsa bir süre karanlıkta kaldı. Azrail'in bile, kendisine takdir edilen bu görevi nasıl yerine getireceğini bilemeyerek bir duvara yaslandığı ve o günden beri bu şehrin soğuk duvarlarının ve ıssız caddelerinin, içinden umursamazca geçenlerin kulaklarına bu talihsiz ölümü fısıldadığı bilinir. Yine de "lâ faille illallah" olduğunu bilen Allah'ın velileri, bu şeyleri yapanların ve yaptırınların üzerinde Allah'ın hükmünün olduğunu bilerek sabrediler...

İnsanoğlu ve omuzu üzerinde görünen melâike taifesi, Allah'ın indinde henüz iki günün anca geçtiği bu sokaklarda, eski, soğuk bir anının izleri ardınca yürüdü ve Hz. İsa ile birlikte dizleri üzerine düştüğü ama Allah'ın ricası ile yeniden dikildiği o yerde, kan kırmızı güllerle donanmış o sokakta durdular. Allah ve meleklerinin salât ettiği güzel nebinin, ruhum diyerek yâd ettiği Allah kuzusunun, o lânet günde verdiği vasiyet bütün mukaddes nefislerde tecelli etti.

Çarımha gerildiğinde ayaklarını mesh yağıyla yıkaması için tüm günahlarından arındırdığı Mevdelli Meryem'e bu yağ verdiği günde, Allah da Cebrail'e Sur-u İsrâfil diye anılan boynuzu emanet etmişti. Ta ki İsrâfil, kıyametin kopacağı haberini arzın ve semâvatın tüm katlarına duyurmak için geldiğinde, genç bir çocuk olarak karşısına çıkıp bu boynuzu kendisine versin.

Ve o gün geldiğinde, Allah'ın bu görev için tayin ettiği tüm melekleri uyandırdı. Ve vaktin geldiğini bilerek, onun başlangıcını hazırlayacak o sesin arzı titretmesini beklediler. İnsanoğlu, Cebrail vasıtası ile kendisine inzal olan bu boynuzu iki eliyle kavradı. Tasarrufun kendisinde olmadığını ama olan her şeyin Allah-u Teâlâ'nın takdiri ile vâki olduğunu bildiğinden boruyu sadece üfledi.

İlk ses bâtına hükmettiğinden zâhiren bir ses işitilmedi. İkinci sesin hükmü zâhir için olsa da bu ses de işitilmedi. Olacak şeylerin tümü kendisine malum olduğundan Cebrail sadece bekledi. Zira bütün veliyullah gibi Cebrail de bilir ki zâhire ilk çağrı Allah'ın salih kullarını, tövbeden yüz çeviren isyankâr kullarından ayırmak içindir. Ve Sur-u İsrâfil üçüncü kez üflendiğinde zâhir ile bâtın ve dahi Hak ile bâtlı, sâlih ile fâsîd birbirinden ayrıldı. Ve bu sesle birlikte yerin karıncasından göğün kuşuna, denizin derinlerinden Levyatân'a kadar her mahlûk Armagedon'un geldiğini bildi...

Ve insanoğlu meleklerle bu şeyleri gösterdiği günde (melekler ki dilleri olmadığından isyanları da bulunmaz ve anlayışta insan gibi olmaktan mahrumdurlar), bildiler ki insanoğlu Allah'ın kelâmı vâki olsun diye, takdir ettiği her şeye göre yaptı. Ve kendi nefsinden yapmadığını ancak sadece Allah'ın dediğine göre yaptığını büyük melekler ve onların altında olan diğer melekler gördüler. Ve işte aynen böyle oldu...

izzeters80@gmail.com

İsmail Güleç ile "Kaç Nasreddin Hoca Var?" Sevgi Genç

Vakfımızın 13 Kasım 2012 tarihli toplantısının konuğu Sakarya Üniversitesi öğretim üyelerinden Doç. Dr. İsmail Güleç oldu. 2000 yılında Metin Bobaroğlu ve Mansur Yalçın ile Cem Radyo'da yaptıkları Amâk-ı Hayal sohbetlerinden tanıdığımız Güleç, "Kaç Nasreddin Hoca Var?" başlıklı konuşmasında *Nasreddin Hoca'nın Biri Bir Gün* isimli kitabının ortaya çıkış serüvenini anlattı.

İsmail Emre "Sohbetler"i ile Lütfi Filiz'in *Noktanın Sonsuzluğu* adlı dört ciltlik eserinde yer alan Nasreddin

Hoca fıkrası ve yorumlarının bir araya getirilmesi ile başlayan çalışma, 16 yıl içinde diğer kaynakların da işin içine girmesi ile 150'den fazla fıkranın tasavvufi yorumlarının yer aldığı bir kitap haline gelmiş. Bu çalışma sırasında iki farklı Nasreddin Hoca ile karşılaştığını vurgulayan Doç. Dr. İsmail Güleç, "Bunlardan bir tanesi hikmet sahibi, hikmetin peşinde koşan bir mürşit; diğeri ise halkımızın, Anadolu'da teşekkül etmiş halkın, milletin bir parçası olan halk bilgesi Nasreddin," dedi.

"Nasreddin Hoca'da tecessüm eden kavram bu milletin mizahla hikmetin karışımı olan anlayışının karışımı. Her toplumu oluşturan birçok parça var. Nasreddin Hoca da bu milleti millet yapan yapbozun parçalarından biri," diyen Güleç, her toplumun bir Nasreddin Hocası olduğunu söyledi. Nasreddin Hoca denilince toplumumuzda hikmetli komik davranışların anlaşıldığını vurgulayan Güleç, "Bizim Nasreddin Hocamızda onlarda olmayan bir şey var. Bu hikmeti onlarda bulamıyoruz. Onların Nasreddin Hocaları bizim Nasreddin Hocamıza göre daha renksiz, daha düz," dedi.

Güleç konuşmasının ikinci bölümünde, kitabında yer alan Nasreddin Hoca fıkralarından bazılarının yorumlarına yer verdi. Fıkra ve masalların birden fazla anlamı olduğunu belirten Güleç, "Fıkraları, masalları iki anlamlı bilen toplumlar daha yetişmiş, olgunlaşmış toplumlardır," dedi.

Bir gün kapıdaki görevli beni tuttu: “Bana bak, sen beni eşek yerine koyma, o Kastamonulu sen Oflusun, nereye gidiyorsun sen?” dedi. Dedim: “Bunlar çok kalabalık ya, orada da var amcalarımız...” Neyse sonra Bozkurt çıktı oradan. Sonra Davutpaşa’ya taşındı, 6 vasıta ile gidiyordum. Hatta 6 Mayıs’ta gitmişim, görüşemedik. Denizlerin asıldığı gün içeridekiler matemde olduğu için görüşmeye çıkmadılar.

Bozkurt Nuhoğlu: Şimdi her şey dejenere oldu, aşk da tabii. Çürüdü.

Deniz Tipigil: Toparlarız, toparlanır.

Bozkurt Nuhoğlu: Toparlayacağız tabii, elimiz mecbur. Biliyorsun dünyanın en yenilmez gücü örgütlülüktür. Köy Enstitüleri’ni kapattılar, üniversiteleri ilkokula çevirdiler, derken her şey dejenere oldu. Ben üniversitede okumayı çok sevmişim mesela. O kadar sevdim ki 10 yılda bitirdim (Gülüşmeler). Güzel bir anım var, yine 12 Mart’ta tutuklandık Davutpaşa’da. Bizim kısım bakan bir binbaşı var, bir gün yoklama yapıyor. Bozkurt Nuhoğlu deyip beni görünce, “Seni hatırladım, sen 60’da da buradaydın,” dedi. Arkasından dedi ki: “Bak ben o zaman teğmendim, şimdi binbaşı oldum, sen hâlâ öğrencisin.” Dedim ki: “Bundan siz utanın, ben niye utanayım ki.”

Melek Nuhoğlu: Bozkurtların bir an evvel okulla ilişkisi kesilsin diye okuldaki hocalar ve yönetim epey çabalamıştı; fakat öğrenciler imtihanlara girmemekte diretiler, boykot her yerdeydi.

Bozkurt Nuhoğlu: Biz bir anlaşma yapmıştık nişanlıyken, güzel bir anımız vardır. 1970’de mezuniyet sözleşmesine geliyor Melek, ben de o zaman Türkiye Millî Gençlik Teşkilâtı Başkanımı. Gündüzden konuştuk, akşam beraber yemek yiyeceğiz ve mezuniyetini kutlayacağız. Melek akşama doğru saat 5’te Gençlik Teşkilâtı’nı arıyor, Bozkurt Bey’le görüşeceğim diyor, çıktı diyorlar. Melek de diyor ki: “Ne zaman gelir?” “Ne zaman geleceği belli olmaz,” diyor telefonu açan. Müthiş sinirleniyor Melek, ne laubali adam, kiminle evleneceğiz, hale bak diye düşünüyor. Bir daha, bir daha arıyor, kimse başka bir şey söylemiyor; belli değil ne zaman geleceği diyorlar, o kadar. Ardından cesur bir arkadaş çıkıyor, Melek’in de yakın dostu oluyor sonra, diyor ki: “Polisler aldı götürdü.” 15-16 Haziran olayları zamanydı. Doğru söylüyorlar yani, ne zaman geleceğim belli olmazdı. Bizim bir sözleşmemiz vardı nişanlıyken. Demiştim ki: “Bak benim bir arızam var, ben her zaman tutuklanabilirim.” Şimdi bile tutuklanabilirim.

Melek Nuhoğlu: Evet, “Tutuklanma özgürlüğüm var,” demişti. Sonunda 1972’de evlendik. Şöyle anlatayım, ağabeylerim evlenip evden gitmişlerdi, annemle beraber yaşıyorduk biz. Sonra evlenince 72’de, işe yakın olsun diye Maçka’ya taşındım ben, annem de Göztepe’de yaşıyordu. Oğlumuz Şahan 1977’de doğdu, kızımız Zeynep de 1984’de. Ben hiç çocuk bakmadım, annem baktı çocuklara. Annem bizi o kadar zor şartlarda yetiştirmiştir ki. Sabah 4’lere kadar soba yakardı ben rahat ders çalışayım diye, hatta soba sönmemişse ben öbür haftanın da dersini

çalışırdım, sıcaklığı ziyan olmasın diye. Bize böyle bakan bir anneye teslim ettim çocuklarımı, Allah razı olsun o büyüttü. O kadar yoğun çalışıyordum ki; sürekli işler, projeler, şantiyeler, hiç durmaksızın. Oğlum gider Cumartesi alırdım, bir gün kalırdı, tekrar anneme bırakırdım. Hiç unutmam, Zeynep 1 yaş civarındaydı, Şahan da sekizinde. Şahan gitti Zeynep’in yanına, dedi ki: “Zeynep biliyor musun, annemiz emekli olacak, artık görebileceğiz onu.” Öyle üzülmüştüm ki, hiç unutamam o anı. Hiç sıkılmadım çalışmaktan, hiç şikâyetim olmadı, çocuk bakmak için işi mi bırakacaktım, ayıp olmaz mıydı anneme? Ablam da onunla oturuyordu o zaman, birlikte ilgilendiler. Tabii annem kendi disiplini ile baktı, şimdiki çocuklar öyle büyütülmüyor. Üç çocuk baktılar ablamla annem: ağabeyimin kızı, bir de bizimkiler. Şahan mühendislikle başladı üniversite hayatına, fakat sonra bölüm değiştirerek arkeolojiyi bitirdi. Fotoğrafçı olarak sürdürüyor yaşamını. Zeynep sosyoloji okudu, Taraf’ta yazı işleri müdürü.

Soru: Pek hoşlanmasanız da yaptığınız işlerden bahsetmekten, mimar olarak çalıştığınız bunca yıl içerisinde belli başlı projeleri sormamam mümkün değil.

Melek Nuhoğlu: Emekli olana kadar çalıştığım projelerden belli başlı olarak Divan Oteli tadilatı, Suna Kırış Yalısı, İGSAŞ Lojmanları, Remzi Pensoy Villası, Atatürk Kütüphanesi, Altınyıldız Kumaş Fabrikası inşaatlarını sayabilirim. 1985-2005 yılları arasında özel mimarlık ve taahhüt işleriyle ilgilendim.

Soru: Felsefe ve sanat çalışmalarınızın böyle bir yoğunlukta nasıl başladığını ve kişisel sergilere ve Barcelona Bienali’ne katılma kadar nasıl uzandığını şimdi daha çok merak ediyorum.

Melek Nuhoğlu: Emekli olduktan sonra, önce sanat tarihi derslerine başladım.

Resim ve seramik yapmak için, aslında tüm sanat dalları için sanat tarihi bilmek gerekli. Daha sonra resim kursları ve atölyeleri başladı, hemen arkasından seramik, gravür ve felsefe çalışmaları...

Eksikliğini anlayınca insan, eksiklerini fark etmek için yollara düşüyor. Resim yapmak da kendin olmanın bir ifadesi, mimar olmak veya şiir yazmak da...

Gravür bana uygun geldi. Mimarlığın bir zanaat tarafı var, gravürün de zanaat tarafından rahatsız olmadım. Sanatla zanaatı birleştiren güzel bir şey gibi geldi bana. 1995-2003 arası çalıştığım atölyelerin karma sergilerine katıldım. 2003’de ise gravür ağırlıklı ilk kişisel sergim “Mardin”i Tünel’de Dünya Kitabevi’nde açtım. 2004’te Barcelona 3. Uluslararası Gravür Bienali’nde eserlerim sergilenmeye değer bulundu. 2006’da Suadiye Sanat Galerisi’nde yine Mardin konulu ikinci kişisel sergimi açtım.

Soru: Mardin’i seçmenizden nedenlerini sorsam tam da bu noktada...

Melek Nuhoğlu: Dediğim gibi resim çalışmalarına devam ederken bir yandan Metin Bey ve dostlarıyla felsefe çalışmalarına da devam ediyordum. Felsefe çıkışlı resimler daha çok hoşuma gidiyor, çünkü felsefe çok önemli bir pencere açıyor. O sıralarda Oktay Ekinci’nin bir yazısıyla kocaman bir Mardin resmi çıktı karşıma gazetede. Akşam güneşi alan, düz olmayan, yamaca kurulmuş bir şehir. Akşam güneşi sabah güneşinden farklıdır, akşam güneşi alan ağaçla sabah güneşi alan ağaç aynı ağaç değildir. Ardından Tarih Vakfı’nın yayınladığı “Taşın ve İnancın Şiiri” geçti elime, çok güzel bir kitap. Mardin’den geçen bütün kültürleri, yaşamı, inançları anlatıyor.

Soru: Anlattıklarınız bu sene çalışmakta olduğunuz “Uygartıklar Arasında İnsan” başlığıyla ne kadar yakın, daha önce gitmiş miydiniz Mardin’e?

Melek Nuhoğlu:

Hayır, 1999’da gittim, resim çalışmalarına başladıktan sonra. Mardin’in bence en belirgin özelliği, çeşitli dinlerin, kültürlerin orada birlikte birbirlerine saygı duyarak yaşamış olması, iz bırakması, o izlerle diğerlerinin yoğrulması. Türkiye’ye baktığımızda pek çok şehirde var bu, ama Mardin’e baktığımızda hepsini bir anda, birden görüyorsunuz. Mardin’in yerleşiminde yanlış yok. Her evin önü açık. Her ev manzaraya açık, kimse kimsenin önünü kesmiyor. Yörenin malzemesi taş, onu da çok güzel kullanmışlar. Kusursuz bir şehir.

Soru: Son olarak ilk üyelerinden olduğunuz Anadolu Aydınlanma Vakfı ile tanışma öykünüzü, hayatınızdaki yerini ve bu aralar üzerine düşündüğünüz çalışmalarınızı sormak istiyorum.

Melek Nuhoğlu: 1995 yılıydı yanlış hatırlamıyorsam, ne güzel karşılaşmaydı o. Kadıköy Sanat Merkezi’ne bir sergi için uğramıştım, başka çalışmalar da oluyordu orada. Bir tesadüf oldu ve Metin Bey’le tanıştık. Henüz vakıf kurulmamıştı, kuruluşun bir yıl kadar önceydi. Ne güzeldi ağaçların altında oturarak konuşmak, sohbet etmek, hiç unutamam.

KSM’den itibaren bütün çalışmalarını takip ettim. Marmara Üniversitesi, CKM, Kutay Bey’in yeri, Kadıköy ve şimdi Göztepe... Vakıf ve çalışmalar hakkındaki düşüncelerime, duygularıma gelince; ben oyum diyebilirim, onunla varım. Bu kadar net işte. İçimdeki “ben”i ortaya çıkartmaya çalışıyorum. “Beni bende demen, bende değilim. Bir ben vardır bende, bende içeri” diyen ozan gibi. İşte o içimdeki “ben”i çıkartmaya çalışıyorum, zor durumdayım. Proje anlamında ise mitolojiler, dinler tarihi, antropoloji, tufanlar, destanlar arasında kafa yoruyorum, bir şekilde resme taşıyabilmek için.

Bozkurt Nuhoğlu: Metin Bey tam bir bilgi hazinesi. Bütün tarih boyunca tüm diktatörler için en tehlikeli şey bilgi ve erdem olmuştur. Hem bilgili hem de erdemli olursan büyük tehlikesindir sistem için. Erdemli adam bilgiyi eyleme dönüştürür tabii. Ne güzel özetliyor bunu Nazım:

“Annelerin ninnilerinden
Spikerin okuduğu habere kadar,
Yürekte, kitapta ve sokakta yenebilmek yalamı,
Anlamak, sevgilim, o, müthiş bir bahtiyarlık,
Anlamak gideni ve gelmekte olanı.”

Melek Nuhoğlu: Tüm bu çalışmalardan ve hizmetlerden nasibini alanlar eyleme dönüştürüyorlardır ve dönüştüreceklerdir deneyimlerini, birikimlerini, şüphesiz. Tabii bir de imkânlarımız olsa, vakfımızın kendine ait güzel bir yeri olsa; merkezî, ulaşılabilir, birlikte çalışılabilir bir mekân. Böyle hayallerimiz var.

deniztipigil@gmail.com

O’yu Bu Yapmak

Mustafa Alagöz

Yaşam, eğimli bir yüzeyde mekân tutmaya benzer. Bu eğimli yüzeyde sabit bir noktada durmak mümkün olmaz; insan ya aşağı yuvarlanmak ya da yukarı tırmanmak zorundadır. Aşağısı içgüdülerimiz, doğal arzularımız, alışkanlıklarımız vb. güçlerin çekim alanıdır. Bunlar kendiliğinden devinirler. İnsanın bu yönde hareketlenmesi için emek sarf etmesine gerek yoktur; özel bir yetenek, zekâ keskinliği gibi şeyler de gerekmez; çünkü bu güçler bizde verili olarak bulunurlar ve günlük yaşamın sıradanlığı içinde bilincimizin gözeneklerinden içimize sızıverirler. Böylece davranışlarımızı şekillendirip kaygılarımızın yönünü belirlerler.

Bu durum biz insanların bir trajedisidir: Bize rağmen bizim içimizde kendi gücü, kendi yönelimi ve kendi talepleri olan güdüler aklımızı çelip kendi hizmetine koşmaya zorlar. Çıkarlarımız, arzularımız, beklentilerimiz doğal halleri ile bizi uyarırlar ve bu yolla kendi isteklerinin karşılanması için bilincimize hükmederler.

Aynı durum bütün insanlarda vardır ve bu bir çatışma doğurur. Amaç, çıkar ve beklentilerin yönü farklıdır, hatta çoğunlukla birbirine karşıttır. Bu karşıtlık bireysel ve toplumsal yaşamımızın dinamosu gibi işlev görür. Şiddet, öfke ve zulümler de; adalet, anlayış ve ötekini kendin gibi bir varlık olarak görme düşüncesi de buradan doğar.

Nefsani arzuların hoyratlığı, yıkıcılığı, gasp edici gücü içimizde bütün ağırlığı ile kıvranıp dururken bilincimizi bulandırır. Öte yandan aynı güçler hak bilincinin canlanmasına, ötekinin öneminin anlaşılmasına, ayrıca kendimizin “kim” ve “ne” olduğumuza dair sorgulamanın da koşullarıdır.

“Kim” ve “ne” soruları birbirinden ayrı iki yanımız değildir. “Kim” olduğumuz aidiyetlerimizi söyler, temel olarak tarihseldir. “Ne” olduğumuz ise bu “kim”liğin içeriğini bildirir. Ancak ne “kim”liğimiz ne de “ne” olduğumuz bitmiş, donuklaşmış durağan bir durum değil, tersine sürekli kendini aşmaya yetenekli bir süreçtir.

İnsanın trajik yanı burada da kendini gösterir. Güvende olmak ve hangi güvenlik çemberinde isek (kim’lik) bu çemberin dışına çıkmaya itilmek, aynı zamanda bu çemberi kırmaya yetenekli olmak (ne’liğimizi üretmek). İtiliriz çünkü bilincimiz var; dışımızdaki her şeyi kendimize nesne edinebilir, olanakları koşullara çevirip var olan durumu tasarılarımıza göre değiştirebiliriz. Her şeyin dışında olduğumuz ve her şeye düşüncemizi yönlendirebiliyor olmamız bizi hep bulduğumuz hâlin dışına, sınırlarımızın ötesine geçmeye zorlar.

Bu nokta tanrısallığımızın tecelli ettiği dirimsel sınırlarımızdır. Eğimli ve kaygan zeminde aşağıya yuvarlanmaya dönük doğallığımızla, yükseklere erişmeye yetenekli ruhsallığımızın çatışkılı birliği... Birincisi kendiliğinden harekete geçer, ikincisi iradeye bağlı bilinçli bir çaba ister. Bu ikinci yanın harekete geçmesi sadece bize bağlıdır. İçinde bulunduğumuz sınırları aşma dürtüsü insanı bilinmezliğe yöneltir ve bu durum bir korku yaratır: güvenlik riski. İçimizdeki insan olma potansiyeli taşmak, sınırlarını yıkmak isterken, maddi varlığımızdan kaynaklanan arzu ve beklentiler bizi sınırlar, harekete geçmenin önünde engeller oluşturur.

“İnsan bedende yaşar ruhta düşünür.” Bu durum pek çok huzursuzluğun ve içsel sıkıntının kaynağıdır; çünkü insan ne tek başına “beden”de kalabilir ne de “ruh”ta; bu ikisi aynı varlığın iki yüzü gibidir.

Hangi yaşam biçimi, maddi etkinlikler, alışkanlıklar, inanç vb. içinde olursak olalım, bunun bilincimizde ve duygularımızda bir yansımaya karşılarız. Kadim bir söz vardır: *“Her fül içeride bir eser bırakır.”* Peki bunun anlamı nedir? Sadece bir duyumsama, anı, acı, mutluluk vb. şeyleri deneyimlemiş olmaktan ibaret değil, kaçınılmaz olarak bir sorgulama da yapılır.

Her insan kendince her etkinliğinden ve eyleminden birtakım düşünsel sonuçlar çıkarır, çünkü bu bilincin doğasında vardır. Önemli olan bu “sorgulama” ya da “sonuç çıkarma” sürecinde hangi yanımızın temel alındığı ve hangi ereğe yöneldiğimizdir.

Sıradan, kendiliğinden harekete geçen doğal arzu ve isteklerimizin mi, yoksa bunları da kapsayacak şekilde tinsel değerlere bağlı, hakkı gözeten özgür irademizle belirlediğimiz ilkelerin mi temel alınıp alınmadığı önemlidir.

İşte burası insanın yukarıda sözü edilen “trajik durum”dan nasıl çıkacağına ya da parçalı bir iç dünya ile yaşayacağına belirlendiği noktadır. Bir bedenle sınırlı olmakla, sonsuza açılan bir bilinç yetisine sahip olmanın yarattığı çatışmanın birliğe getirileceği bütünlüğe sığrama anı...

Seçim bireyin kendisine aittir. Yaşam bu anlamda son derece belirgin akıyor. Şunu söylemek istiyorum: Hangi yolu yürüyorsak, hangi yöntemi işletiyorsak ve hangi hedefe yönelmişsek bunun karşılığını içimizde birebir görmek mümkün. Aslında yapıp etmelerimizde şimdilik soyut söylemekle beraber “doğru” ve “iyi” mi yoksa “yanlış” ve “kötü” mü yaptığımızın belirtisi içimizden bize verilir: Eğer içte bir ferahlık, huzur ve sevinç varsa “iyi”; gerginlik, sıkıntı ve tedirginlik varsa “kötü” yoldayız demektir.

Yaşamın kendisi hayvan ve bitkiler için yiyip içmek ve üremek olabilir, ama biz insanlar için bunlar yeterli değildir. Yaşam, bu etkinlikler sonucunda içimizde duyumsadıklarımızdır. Bilgelğin peygamberi Süleyman’ın kendine yönelik derin sorgulamaları sonucunda yaşamın anlamına dair şu özlü kelâmı sarsılmaz bir güce sahip: *“...güneş altında harcadığı emekten zevk almak.”* Asıl olan emek harcamak değil, zevk almaktır.

* * *

İnsan şımarmaya açık bir varlıktır. Şımarıklık, bireyin kendisine sunulana karşı saygısızlığıdır, yaşamına hizmet eden şeylerin değerini küçümsemesidir, sahip oldukları üzerinden öteki insanlara karşı düşüncesiz, hoyrat davranmasıdır. Bu olgu, “ego”nun (ben) hallerindedir. Ego (ben) özü itibarıyla kendini özel ve ayrıksı görme zannıdır ve işlev olarak insanın yaşamı için bir zehirdir. Zehirdir, çünkü onun gücüyle hiçbir ilişki sağlıklı olamaz.

Bunun zeminini kendi içimizde barındırırız. İnsan ego sahibi olmadan evrensel ego durumuna geçemez. Her tekil “ben” aslında evrensel “ben” değerlerinin bir suret kazanmasıdır. İnsan kendisiyle kendi dışındaki dünyanın ayrımının farkına vardığı anda bir tuzakla karşı karşıyadır. Kendisini her şeyin üzerinde görmek gibi bir aldatmacanın içine girmeye aday demektir.

Düşüncemizi dışımızdaki her şeye yöneltebiliriz, başka bir deyişle her şeyi bilincimize konu edebiliriz. Kendimize nesne edindiğimiz her şey üzerinde irade kullanıp onu amacımıza uygun hale getirebiliriz. Bu yetiye sahip olmamız kendimizi özel–ayrıksı görmenin kaygan zeminine düşmemizin nesnel temelini oluşturur. Yetilerimizi harekete geçirerek tasarılarımızı oluşturup gerçekleştirmemiz ise bu zannı kuvvetlendirir. Böylece aldatmacanın özne ayağı da oluşup yere basar.

Algılarımız, anılarımız, tasarılarımız; gördüğümüz, duyduğumuz, dokduğumuz her şey bize bizi bildirir, başka bir ifadeyle bize bizi hatırlatır. Hatırlayan biziz ve bizi bize hatırlatan uyarılardan kendimizi ayırırız. Böylece aktif, egemen ve irade sahibi olarak dikkatimiz kendi üzerimize yoğunlaşır. Her şeyin kendimizde olup bittiği yanılığımıza düşeriz. Evet, insanın kendini hatırlaması gerekir, bu, yolun yarısıdır; kendisini hatırlamayan kendini inşa edemez. Hatırlamak ilk yarı, kendini inşa ise sonsuza giden ikinci yarıdır.

Her ne biliyorsak, hangi yetiye sahipsek ve hangi edimde bulunursak bulunalım, bunların araçlarını ve olanaklarını biz kazanmadık, bize verildi, deyim yerindeyse hibe edildi. Verene ister doğa densin, ister Allah densin ya da ne derirse densin bu, gerçeği değiştirmez. İnsan bunun bilincinde olunca varoluş karşısında saygıyla boyun eğer, eşya ve nesneye karşı sevgiyle dolar, insanların her haline karşı bir anlayış geliştirir.

“Parçalı bilinç mutsuz bilinçtir.” Daha da ötesi, tedirgin, güvensiz, öfkeli ve doyumsuzdur. Gerek varlığımız gerekse etkinliklerimiz tüm evrenin desteği olmadan ayakta kalmaz. Aslında evrende her şey her şeye destektir. Her şey bütünü hem bir parçası hem de tamamlayıcısıdır. İnsan dışında hiçbir varlık bu konuda hoyratlık yapamaz. İrade sahibi olmak bize bu “ayrıcalığı” da verir.

Yaratıcı yetilerle donanımlı olmak, hayaller kurup peşinde koşmak, tasarılar oluşturup bunu gerçekleştirmek biz insanları şımartır. İşte “ego” zehrinin benliğimize ilk sirayeti buradan başlar, kendi gözünde kendini ilâhlaştırır. Yaptığımız ve iyi olduğunu düşündüğümüz her şey başkasını kınamanın ve yargılamanın dayanağı olur. *“Gerçek şu ki insan ilim ve malda zengin olduğunu görmesiyle azar...”* (El-Alak/6)

Kendimiz hakkında büyülenmeci yanılsamanın ilki budur: beden, akıl, yetiler ve olanakların bize hibe biçiminde verildiğini unutmak.

Kendimizi herhangi bir şeyle özdeşleştirmek daha çok sahiplenme duygusu biçiminde kendini gösterir, büyülenmeci yanılığın ikinci ayağını oluşturur. Bir şeye ne kadar yoğun sahiplenme duygusu ile yapışırsak sahip olduklarımız tarafından o ölçüde ele geçirilmiş oluruz. Böylece eleştiriye kapalı, farklı durumlara tahammülsüz hâle geliriz. Bu, “ego”nun kendini koruma altına almasıdır.

Anlamak insanı özgürleştirir, feraha erdirir. Anlamak derken sağdan soldan devşirme bilgilerle zihnimizi tıkış tıkış etmeyi değil, gerçeğe kavuşmayı kastediyorum. Gerçek olan deneyimdir, başa gelendir, bunun bilinç süzgecinden geçirilip varlığımızın parçası, ahlâkımızın mayası, eylemlerimizin ruhu olması hakikatin suret kazanmasıdır. Suret kazanmış hakikat ise “değer”dir.

“Beşer”likten (şer dolu) “insan” olmaya sonsuz yolculuk, değer taşlarıyla örülür. Yaşam değerlerle bezenmiş zevkli ve mutlu seyahat de olabilir, değersiz yüklerin altında düşse kalka nereye niçin yöneldiği belli olmayan bir gezinti de... Her şey ortada; her şey her şeye destek, insan insana muhtaç. İyi ki böyle!

mustafagoz52@gmail.com

HAKİKATTEN DAMLALAR Mahmûd-ı Şebüsterî / Gülşen-i Râz

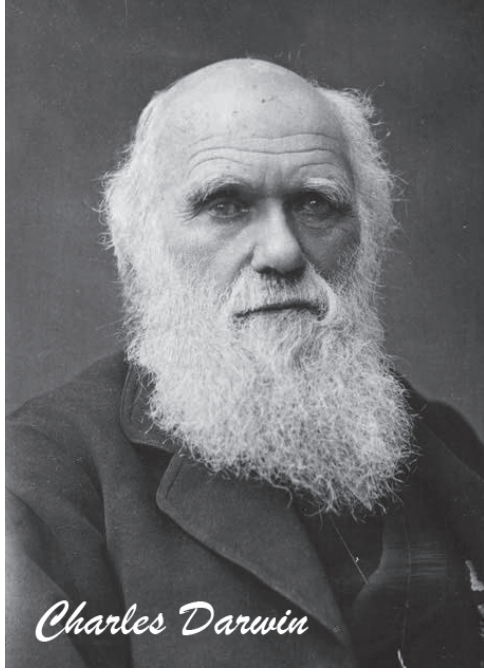
***Soru: “Ben kimim? Bana benden haber ver...
Kendinden kendine git derler; bunun mânâsı ne?”***

Bana “ben” nedir diye sordun... Bana benden haber ver, “ben” denilen kimdir dedin. Mutlak varlığa işaret edilince bu hakikat, “ben” sözüyle anlatılır. Hakikat, varlık suretlerinden bir surete bürününce söz arasında sen ona “ben” dersin. Ben ve sen asıl varlığın arızı suretleriyiz... Varlık kandilliğinin kafesleri mesabesindeyiz. Cisimlerle ruhları bir nur bil... O nur, gâh aynadan görünür, gâh kandilden. Sen söz arasında “ben” dedikçe, bu söz ruha işaretir, dersin. Kendine aklı kılavuz edersen bir cüz’ün olan ruha kapılır, kendini bilemezsin. Hocam, yürü, kendini iyi tanı. Şişmanlık, hastalıktan meydana gelen şişkinliğe benzemez ki. “Ben” ve “sen”in hakikati candan da üstündür, tenden de... Bu ikisi de gerçek “ben”in cüz’leridir. “Ben” sözü, yalnız insana mahsus değildir ki ruha işaretir diyessin. Bir yol varlığından da kurtul, imkân âleminden de... Âlemi bırak da kendi kendine bir âlem ol. Hüviyetin vehimden doğan “he”si, görüş zamanı iki göz şekline girer, birken iki görünür. Fakat “he” Allah sözüne katıldı mı arada ne yolcu kalır, ne yol... Varlık cennet olur, imkân cehennem kesilir. “Ben”le “sen” de arada berzah haline gelir. Önündeki şu perde kalktı mı ne mezhebin hükmü kalır ne dinin. Bütün şeriat hükümleri “sen”le “ben”den doğar; çünkü bu hükümler senin canına, tenine bağlıdır. Arada “ben”le “sen” kalmayınca Kâ’be nedir, havra nedir, kilise ne? Mukayyet varlık, ayn (göz-hakikat) kelimesinin üstüne konan ve vehimden doğan bir noktadır. Aynın arındı mı “gayın” “ayın” olur. Yolcunun aşacağı yol, bunca tehlikeleri olan bir yol ama iki adımdan fazla değil ki! Bir adımı zahiri varlıktan geçmek, öbür adımı hakiki varlığa erişmek. Bu görüş yerinde toplulukla ayrılık aynı şey; çünkü tek sayı, bütün sayılara yayılmış, bütün sayıları meydana getiren o. Sen, birliğin ta kendisi olan topluluksun. Sen, çocukluk halinde zuhur eden birsin. Cüz’i âlemden geçip külli âleme varan kişi, bu sırrı bilir.

Türkiye Öğrenci Kulüpleri Sayesinde Evrimle Tanıştı

İnsanlık tarihi sahnesinde yer almış ve almakta olan tüm kültürler, insanın, diğer formlardaki canlıların ve evrenin kökeni, yaratılışı ve süreçleri hakkında düşünerek emek vermiş ve açıklamalar yapmaya çalışmamış olsa, insanlık tarihi sahnesinden bahsedebiliyor dahi olamazdık şüphesiz.

Söz konusu tarihin belki de ilk sorularından olan kökenler, yaradılış ve süreçleri hakkında binlerce yıldır ister yazılı kayıtlarda ister mitler, destanlar ve

Charles Darwin

Alfred Russell Wallace'ın çalışmaları, Charles Darwin'in "Evrim Kuramı" ve Gregor Mendel'in "Kalıtım Kuramı" çalışmalarını zemin alır. Kabaca ifade edildiğinde, tüm canlıların aynı kökenden gelmesi üzerinde uzlaşmış

masalarda dilden dile dolaşan bu görüşler, son birkaç yüzyıldır "Bilim Felsefesi ve Disiplinleri" başlıkları altında tartışılmakta.

Günümüzde "Evrim Teorisi" adı altında ifade edilen teori daha ziyade 19. yüzyılda yaşamış Jean Baptiste Lamarck,

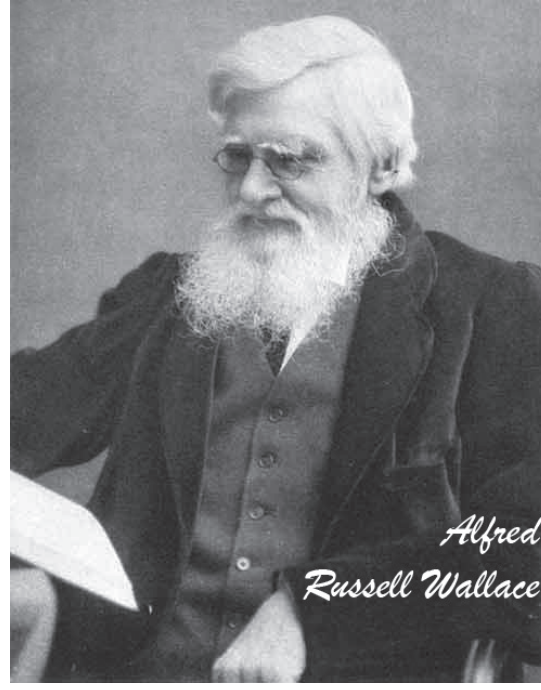

Gregor Mendel

The Modern Synthesis isimli eserlerinde birleştirerek "Modern Evrim Sentezi"ni ortaya koymuş ve evrimin temel birimi olan "genler" ile "doğal seçim" in (evrimin mekanizması) arasındaki bağlantıyı kurabilmiştir. Günümüzde konu hakkında çalışan bilim insanları arasında çalışmalarına ulaşılabilir en popüler isimler arasında Stephan Jay Gould, Richard Dawkins, Douglas Futuyma, Ali Demirsoy sayılabilir.

Ülkemizde ise evrim hakkında halka açık bir organizasyon, bir ilk, 20-21 Ekim 2012 tarihlerinde Avrupa Evrimsel Biyoloji Topluluğu'nun desteği ile evrim konusunda

olan çalışmalar, türlerin değişime ve çeşitlenmeye uğraması konusunda ise farklı görüşler içermiştir. 20. yüzyılın ilk yarısında Ronald Fisher, J.B.S Haldane, Sewall Wright popülasyon genetiğinin temellerini atarken Mendel'in kalıtım teorilerinin kompleks matematiksel modellerini oluşturmuşlar, 1940'larda Ernst Mayer ve Julian Huxley, Darwin'in "Evrim" ve Mendel'in "Kalıtım Kuramı" nı *Systematics and the Origin of Species* ve *Evolution*:

Alfred Russell Wallace

çalışmalar yürüten 3 üniversitenin öğrenci kulüpleri tarafından gerçekleştirildi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Biyoloji ve Genetik Topluluğu (ODTÜ BİYOGEN), İstanbul Üniversitesi Bilimsel ve Sosyal Araştırmalar Kulübü (İ.Ü. BİSAK) ve İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Araştırmalar Kulübü (İTÜ SAK) öğrencileri, kendi ifadeleriyle evrim mekanizmalarından başlayarak birçok konuda "herhangi bir lise öğrencisinin, mühendisin, terzinin veya fabrika işçisinin de anlayacağı düzeyde ve sıkıcı olmayan bir atmosferde, katılımı ücretsiz" bir sempozyuma imza attılar.

"Halk için Bilim ve Bilim için Evrim" ifadesiyle sempozyum tanıtımını yapan öğrencilerin bu değerli çabası, halkın evrim hakkındaki bilimsel çalışmalarını anlamaktaki olanaklarının sınırlı olduğu günümüzde, en mütevazı ifadeyle heyecan verici. Dilerseniz etkinliğin resmi internet sitesi www.teti.evrimatolyesi.org adresini ziyaret ederek sempozyum sunumlarına, "Tanıtım Görselleri" başlığı altında yer alan tanıtım videosuna ve sempozyumda yer alan öğrenci kulüplerinin internet sitelerine ulaşmanız mümkün.

deniztipigil@gmail.com

TEKNOLOJİ

Derleyen: Deniz Demirdöven

En Büyük Beyin Simülasyonu Oluşturuldu

IBM, ABD hükümetinin desteklediği özel bir proje kapsamında tam 10 milyar sinir hücresi içeren beyin simülasyonu oluşturmayı başardı. Araştırmacılar, proje kapsamında bir gün insan beyni gibi çalışan bir bilgisayar geliştirmeyi umuyor.

Teknoloji devi IBM, ABD Savunma Bakanlığı'nın merkezi olan Pentagon'un desteklediği özel bir Ar-Ge projesi kapsamında, bugüne kadar gerçekleştirilen en büyük beyin simülasyonunu oluşturdu. Projede Pentagon'a bağlı özel araştırma kurumu DARPA ile birlikte çalışan IBM, Kaliforniya'da bulunan Lawrence Livermore Ulusal Laboratuvarı'ndaki (LLNL) *Sequoia* süper bilgisayarını kullanarak oluşturduğu simülasyonda, 10 milyar sinir hücresi ve 100 trilyon sinaps (sinir hücreleri ve diğer hücrelere mesaj iletilmesini sağlayan bağlantı noktaları) kullandı.

IBM ve LLNL'in oluşturduğu 2.084 milyar nöro-sinaptik çekirdek, tıpkı insan beyni gibi fonksiyon gösteren bir

bilgisayar geliştirilmesinde kullanılmak isteniyor. Söz konusu bilgisayarın tasarımı, IBM tarafından yapılacak.

IBM, yapılan çalışmada gerçekçi, tam bir beyin oluşturulmadığını, tersine modüler, aşırı düşük güce sahip, kavramsal bir bilgisayar mimarisi kurduklarını belirtti. IBM, araştırma hakkında sunduğu belgede, DARPA'nın 100 trilyon sinapsı içeren beyin modelindeki rakamı ortaya koymaya başardıklarını ifade etti. 100 trilyon, insan beynindeki sinaps sayısını temsil ediyor. IBM ve LLNL'nin beraber çalıştığı DARPA projesi de buradan yola çıkarak "Synapse" olarak belirlendi.

Her Gün 4 Milyon Kişi E-Ticaret Sitelerine Giriyor

ETID ve ComScore işbirliğiyle yapılan araştırma, perakende e-ticaret eğilimlerini ortaya koydu. Rakamlar, günde yaklaşık 4 milyon kişinin e-ticaret sitelerini ziyaret ettiğini gösterdi.

Türkiye e-ticaret sektörünün yüzde 90'ını temsil eden Elektronik Ticaret İşletmecileri Derneği (ETİD), ComScore ile özel bir çalışma yaptı. ComScore'un MMX aylık panel ölçüm raporuna dayanan bu çalışmada perakende kategorisindeki e-ticaret siteleri aylık tekil ziyaretçi sayıları, sayfa gösterimleri, ziyaret başına geçirilen süre gibi kriterlere göre listelendi.

Toplam 730 e-ticaret sitesinin yer aldığı araştırma, günde yaklaşık 4 milyon ziyaretçi ile var olan potansiyeli gözler önüne serdi. Ayrıca kadınların e-ticarete olan ilgisinin arttığı ve internet ortalamalarının üzerinde kadın ziyaretçiye ulaşıldığı da ortaya çıktı.

Çalışmada "perakende kategorisinde hizmet veren e-ticaret sitelerine olan eğilimler, aylık tekil ziyaretçi, sayfa gösterimi, günlük ziyaretçi, siteye ulaşma oranı, sayfada kalma süresi, toplam ziyaretçi sayısı, ziyaretçi başına sayfada kalınan süre ve kullanıcı başına sayfayı ziyaret etme sayısı" gibi veriler baz alındı.

Türkiye'den ziyaret edilen yerli ve yabancı 730'dan fazla siteyi kapsayan liste "private shopping, online alışveriş, teknoloji ve karşılaştırmalı alışveriş" alanlarında hizmet veren e-ticaret sitelerinde farklı sonuçlara sahne oldu.

Perakende kategorisinde elde edilen genel sonuçlara bakıldığında, Haziran ayı içerisinde toplamda 18 milyon 319 bin tekil ziyaretçi alındığı, günlük ortalama ziyaret sayısının ise 3 milyon 859 bin olduğu görülüyor. Toplam sayfa gösterim sayısının 1 milyar 901 milyon olarak belirlendiği değerlendirme sonucunda perakende kategorisinde faaliyet gösteren e-ticaret sitelerinde geçirilen ortalama sürenin de 6,1 dakika olduğu sonuçlar arasında yer aldı.

info@denizdemirdoven.com

Düşmüş Yıldızlar

Turgut Özgüney

“Tanrı bir dosta gereksinim duymaz; çünkü tanrılık O’nun öz iyiliğidir. Oysa, biz dost ya da dostlara gereksinim duyarız; çünkü iyilik bizim çok ötemizde bir şeyi kapsar.”

Bu görüş Aristoteles’e aittir ve bizi erdemli veya faziletli olup olmadığımızı düşünmeye teşvik eder gibi görünmektedir. Peki biz bu konuda ne düşüneceğiz? Gündelik hayatımız ile gelecek kaygısı arasında gidip gelen düşüncelerimizde bu konuya yer var mıdır?

Öncelikle belirtmek gerekir ki bu tür konular üzerine düşünen insanlar pek enderdir. Arayıcı ve hassas yaratılışa sahip olanların işidir bu tür konular. Hayatın hızlı akışı içinde varoluşundan endişe duyanların işidir. Salt iyiliğin veya iyinin kendisi olduğu söylenen *erdem*in bir tanımlamasını yapmak gerekir. Erdem’in tanımlamasını yapmak kolay olmasa gerek. Kinikler tarafından “insanların yeryüzünde ya erdemli ya da kötü oldukları ve bu iki özellik dışında insanlar arasında hiçbir fark olmadığı” görüşü öne sürülmüştür.

Bu görüşe göre, erdemli olmak ne anlama gelir? Erdemli olmak insan ruhunun arınmasıyla olanaklıdır ve bunun gerçekleşmesi için tanrısal inayetin (*himmət*) şart olduğu söylenir. Bir insanın kendi kendine erdemli hale gelmesi olanaklı mıdır? Bunun gerçekleşmesinin pek mümkün olamayacağı söylenebilir. Birey olsa olsa sadece iyi bir birey olabilir. İyi olmak, erdemli olmak için yeterli sebep değildir, sadece erdemli olmaya yardımcı bir etkidir; çünkü iyilik, insana sahiplenme ve avuntu duygusu

verebilir. Buna “iyi hayır” derdi Plotinos (ona iyilik yaptım, şuna para verdim gibi). Dolayısıyla, nefis ego ile karışıktır. Oysa, gerçek “iyi hayır” hiçbir amaca hizmet ve aracılık etmez; sadece “iyi hayır” olduğu için istenmeli ve arzu edilmelidir. Platon felsefesinde buna karşılık gelen kavram *to Agathon*’dur. Anlamı “en yüksek iyi” veya “iyinin bizzat kendisidir”. Bir insanın kendisinde en yüksek iyiye ulaşmasıdır. Kendisini bizzat “iyi olarak gerçekleştirmesidir”.

Bu amaca ancak aklın eylemi ile ulaşılabilir; duyuların aşkınlığıdır. Duyular bu konuda iş göremez; çünkü tüm duyu ve duygulanımlar nefis-egoda tezahür eder. Biz duyularımızla erdemli veya iyi haline gelemeyiz. Aklımızı en yüksek seviyede kullanmakla erdemli bir hale gelebiliriz; “gerçek iyi” oluruz.

Bu yol sıkıntılı, zahmetli ve karanlık bir yoldur; çölde tek başına yolculuk yapar gibi. İrade ve istenc, çok önemlidir (Herakleitos).

İnsanın kendisini sakınması ve dayanması gerekir (Epiktetos).

Antik mitolojiye göre, bizler düşmüş yıldızlarız. Bu düşmüşlükten ve

yeryüzünde sürünmekten kurtulabilmek için erdemli ve gerçek iyi olmak zorundayız. Anlayışımızı ve irfanımızı geliştirmek zorundayız. Aksi halde yaşam skalasında devamlı dönüp duracağımız söylenir. Eğer bu gerçekten böyle ise erdemli ve iyi olmak bizim için kaçınılmazdır.

Kadim bilgeliğin bize bir uyarısı vardır: “*Bizler bilmediğimiz günahların kefareti için yeryüzüne sürgüne gönderilmiş nefisleriz, yıldızlarız.*” Durum böyle ise, beden hapishanesinden kurtulmak ve nefsimizin bir beden içine gömülürken geçirdiği “travma” veya “şok”tan kurtulabilmesi için erdemli olmak zorundayız. Yeryüzünde bir toplum içinde yaşantımızı sürdürürken, üstümüze yağmur gibi yağan onca sorundan ve üzüntüden kurtulabilmek, mutlu ve huzurlu olabilmek için anlayışımızı değiştirmeli ve akla yükseltmeliyiz. Bu yüzden kurtuluşumuz için biricik yol erdemli olmaktır. Erdem, bizi dünyadaki olumlu ya da olumsuz tüm değişimlerden bağımsız kılacak biricik değerdir; çünkü erdem, insan ruhunun sarsılmaz ilkesidir (Antisthenes).

Ruhun kendi kendine sessiz ve sakin bir şekilde sadakatidir (Pythagoras).

Armonik bir şekilde hem kendisiyle hem de içinde bulunduğu beden ile uyumlu bir hale gelmesidir.

turgutozguney@yahoo.com.tr

Boğa Simgesi -2-

Çevirerek Alıntılanan: Sevgi & Ekrem Genç

Boğa simgesi, Taurus¹ ile ilişkilidir. Hem tarihsel hem de ruhbilimsel açıdan oldukça karmaşık bir simgeselliğe sahiptir ve Bâtını Gelenek açısından önemli bir yere sahiptir. Hyperboreanlar² tarafından Negroların³ ejderhasına karşı bir totem olarak kullanılmıştır; ormanın ve göğün oğlu Tanrı Thor’a denk tutulur.

Bu simgesel kullanım memelilerin sürüngenler ya da Aryanların Negrolar üzerindeki üstünlüğünü anlatır. Temel çelişki *boğa* simgesinin dünya, anne ilkesi olarak yorumlanması ile cennet ve babayı simgelediği görüşleri arasındadır.

Mitrik ritüel ilk görüş üzerine temellendirilmiş görünüyör: *Boğanın* kurban edilmesi eril ilkenin dişil ilkeye etkisinin göstergesidir.

Bu paradoksları araştıran *Krappe** boğanın Yakın Doğu’daki en yaygın evcil hayvan olduğuna işaret eder ve bunu *boğaların* güneşe olduğu kadar aya yönelik de betimlenmesine bağlar.

*Sin*⁴ bir Mezopotamya Ay tanrısıydı ve sıklıkla *boğa* biçimindeydi; yine Mısır kültüründe bir Ay tanrısı olan Osiris’in Apis Boğası tarafından temsil edildiği varsayıldı. Öte yandan *Vedik*⁵ tanrısı olan *Sûrya*⁶ bir güneş boğasıdır. Asurlulara göre *boğa* güneşten doğmuştu. *Krappe*, Ay ile Güneş arasındaki bu farkı içsel bir çelişki olarak değil, Ay ve Güneş kültürlerinin birbirini izlediği yolun bir sonucu olarak açıklar.

Güneş kültü kendisinden önce hüküm süren Ay kültürünü alt ettiğinde *Ay boğası* Güneş boğasına dönüşmüştür. Fakat anlaşılın o ki boğa ilk ve başat bir Ay simgesidir; çünkü yeni ayın (hilâl) boynuzlarına benzerliği nedeniyle biçimsel olarak Ay’a denk düşer. Bunun yanı sıra aslanın güneş simgesinde ikinci sıraya düşmesi zorunlu bir sonuçtur.

*Eliade***⁷, boğanın astral bir bedeni temsil etmesinden ziyade gökyüzünün dölleyiciliğini, İ.Ö. 2400’den bugüne hem boğanın hem de yıldırımın göksel tanrılar ile ilişkili olduğunu ifade eder ve bunu boğanın böğürmesini yıldırımın düşmesi ile eşleştirerek örnekendirir.

Tüm Paleo-Oryantal kültürlerde gücün dışavurumu olarak ifade edilen şey *boğaydı*. Akadlılar “boynuzu kırılmak” deyimini “bir şeyin üstesinden gelmek” anlamında kullanmışlardır.

*Frobenius****⁸ “kara boğa” ile ölüm arasında bir bağ kurar. Bu inanç Hindistan’da ve Hint kültürünün etkisine giren Java ve Bali gibi ülkelerde yaygındı. Prenslerin ölü bedenlerinin boğa biçimindeki tabutlarda yakılması bir gelenektir. Ayrıca Mısır hiyerogliflerinde Osiris’in cesedini sırtında taşıyan siyah bir boğanın resmedildiğine tanık oluruz.

Öküz, fedakârlığı, feragati ve bekaleti simgeler ve tarım kültürleri ile ilişkisi vardır. Bir başka deyişle, öküz, dölleme gücü ile *boğa* simgesinin karşısavıdır.

Jung ise boğanın tıpkı *teke* gibi “baba”yı simgelediğini öne sürer.

Kaynak: J.E. Cirlot, *A Dictionary of Symbols*

Dipnot ve Açıklamalar:

¹**Taurus** ya da **Boğa takımyıldızı** (sembolü: ♉), Zodyak kuşağı takımyıldızlarından biridir. *Taurus* adı Latince’de *boğa* anlamına gelir. Boğa, kuzey yarımkürenin kış gökyüzünde geniş ve göze çarpan bir takımyıldızdır. Batısında Koç, doğusunda İkizler, kuzeyinde Kahraman ve Arabacı, güneydoğusunda Avcı, güneyinde Irmak ve güneybatısında Balina takımyıldızlarıyla çevrilidir. (<http://tr.wikipedia.org>)

²**Hyperboreanlar:** Grek Mitolojisinde, nerede yaşadıkları tam olarak bilinmese de bugünkü Trakya bölgesinin kuzeyinde, kuzey rüzgârlarının ötesinde güneşin yirmi dört saat batmadığı bir yerin halkıdır. (<http://tr.wikipedia.org>)

³**Negro:** Proto-Hint-Avrupa dil kökünden, “karanlık olmak”tan “nek” ya da “gece” anlamına gelen “night”ın kökü olan “nok” kelimesinden türer. Eski Latince’de “niger” “kara” demektir. (<http://tr.wikipedia.org>)

⁴**Sin:** Nanna Sümer mitolojisindeki Ay tanrısıdır. Kaderin tanrısı olarak da anılan

Nanna, Enlil ve Ninlil’in oğludur.

Nanna Sümerce “aydınlatici” mânâsına gelir. Kutsal şehri Ur’dur. Babil ve Asur’da ise bu tanrıya **Sin** denmiş, ve ona Harran’da da tapılmıştır. Kanatlı bir boğayı süren Sin’in lapis lazuliden bir bıyığı vardı. (<http://tr.wikipedia.org>)

⁵**Vedik:** Vedalara ait. Aryan din edebiyatının tamamını içine alan bir terimdir. Hinduizm dinine inananlar için kutsaldırlar ve yine bu dine inananlar için *açığa çıkmış* bilgidirler. Veda kelimesi *bilgi* mânâsına gelir ve İngilizce *farkında olmak* mânâsına gelen *wit* sözcüğüyle aynı kökene sahiptir. (<http://tr.wikipedia.org>)

⁶**Surya:** Hinduizm’de Güneş tanrısı. (<http://tr.wikipedia.org>)

^{*}**Krappe:** Çevirisini yaptığımız kaynakta tam adı geçmemekle birlikte, yaptığımız araştırmalar ilgili kişinin Alexander Haggerty Krappe olduğu yönünde ipuçları vermektedir.

^{**}**Eliade:** Mircea Eliade.

^{***} **Frobenius:** Çevirisini yaptığımız kaynakta tam adı geçmemekle birlikte, yaptığımız araştırmalar sonucu ilgili kişinin Leo Frobenius olduğu tespit edilmiştir.

Bizden Haberler

Selin Erş

• Vakfımızın aktif katılımcılarından Doç. Dr. Haluk Berkmen 6 Kasım 2012'de Dönüşüm Eğitim ve Danışmanlık'ta "Bütünsel Evren ve İnsan Beyni" başlıklı bir konferans verdi.

• Çok sevgili dostlarımız Gürsel ve Birsen Çelik'in kızları Esra Çelik, Boran Pakkan ile 3 Kasım 2012 tarihinde evlendi. Kendilerine mutlu ve güzel bir birliktelik diler, tüm Çelik ailesini tebrik ederiz.

• Frido Cafe'nin sahibi Feride Arslan'ın kızı Başak Arslan, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümünü kazandı. 1994 yılında İstanbul'da doğan ve Erenköy Kız Lisesi'nden mezun olan Başak'a üniversite hayatında başarılar diliyoruz.

• Sevgili dostlarımız Hülya Demir ile Mesut Şükrü Atıla 3 Kasım 2012 tarihinde evlendiler. Kendilerine bir ömür boyu mutluluklar dileriz.

• Vakıf toplantılarına yaptığı katkılardan ve bültende yayınlanan yazılarından

takip ettiğimiz dostumuz Sadık Acar artık Anadolu Aydınlanma Vakfı Yayın Kurulunda. Kendisini tebrik ediyor, bültene yapacağı katkılardan dolayı şimdiden teşekkür ediyoruz.

• Sanatçı dostumuz Çelik, 19 Kasım 2012 Pazartesi akşamı, Taksim Jolly Joker'de yeni albümü "Milâd"ın lansmanını gerçekleştirdi. Kendisini tebrik ediyoruz.

• Vakıf üyelerimizden Sevin Aydın'ın babası ve Özlem Aydın'ın dedesi sayın Şakir Yücesoy 22 Kasım 2012 tarihinde vefat etti. Yücesoy'un tüm ailesine başsağlığı dileriz.

• Değerli dostumuz Mehmet Refik Kaya ve arkadaşları "Ruhnûvaz Konserleri" ile 29 Aralık 2012 tarihinde saat 20:00'de Başakşehir Kültür Merkezi'nde "Orta Asya Esintileri ve Uygur Ezgileri"ni icra edecekler. Programın ses sanatçısı ise değerli dostumuz Hakan Uluğ olacak. Herkesi bu güzel performansa bekleriz.

• Bu yıl 6. kez düzenlenen "81 ilden 81 bisikletli, Atamızın Yolundayız" bisiklet etkinliğinde,

Şişli Atatürk Evi'nden Anıtkabir'e 500 km'lik yol 4 gün boyunca pedallandı. Vakıf katılımcılarımızdan sevgili dostumuz B de bu bisikletliler arasındaydı. Yolculuğa ait güzel bir özeti TRT3'te yayınlanan programın kaydına aşağıdaki link yoluyla internetten ulaşabilirsiniz:

<http://vimeo.com/54297161>

• Doğumlar, vefatlar, evlilikler, başarılar, etkinlikler, açılan sergiler ve vakıf üyelerimizle ilgili diğer her konuda bizi lütfen haberdar edin.

bulten@anadoluydinlanma.org

İÇTEN DOĞUŞLAR

Sen Seni Bil Sen Seni Hace Bayram Velî

Bilmek istersen seni
Can içre ara canı
Geç canından bul anı
Sen seni bil sen seni

Görünen sıfatındır
Anı gören zâtındır
Gayrı ne hacetindir
Sen seni bil sen seni

Kim bildi ef'alini
Ol bildi sıfatını
Anda buldu zâtını
Sen seni bil sen seni

Kim ki hayrete daldı
Nura müstağrak oldu
Tevhidi zâtı buldu
Sen seni bil sen seni

Bayram özünü bildi
Bileni onda buldu
Bulan ol kendi oldu
Sen seni bil sen seni

Bülten Künye

Yayın Adı Düşüntüyorum • İmtiyaz Sahibi Şeyma Bobaroğlu
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Ekrem Genç
İdare Adresi Bayar Cad Papatya Apt. 22/11 Erenköy İstanbul 0216 382 81 73
Basım Yeri Pınarbaşı Matbaacılık (Hülya Pınarbaşı)
Alemdar Mah. Molla Fenari Sokak Molla Fenari Çıkmazi Birol İş Merkezi
No:10/1 34110 Cağaloğlu İstanbul Tel.: 0212 511 11 82
Yayın Süresi Aylık • Dili Türkçe • Türü İlmî, Fennî, Edebi • Alanı Yerel

Yazı İşleri Kurulu Arzu Cengil, Ayşe Doğu, Deniz Demirdöven,
Deniz Tipigil, Ekrem Genç, Elif Ersoy, Hatice Çoban Uzun, İzzet Erş,
Nurgül Demirdöven, Sadık Acar, Selin Erş, Sevgi Genç
E-posta bulten@anadoluydinlanma.org
Web www.anadoluydinlanma.org

BİZİM SAHAĞ

Sanat ve Felsefe

Dücan Cündioğlu

Yayınevi: Kapı Yayınları
192 sayfa

Sanat ve sanatçı mı istiyorsunuz, dua edin de belalar yağsın üzerinize gökten! Açlıktan nefesiniz koksun! Hüznünüz olsun mesela. Yoksunluklarınız. İncinmişlikleriniz. Güçsüzlüğünüz.

Kuşkunun pençesinde kıvranın. Dualarınız hep geri çevrilsin. Kahrolunuz. Kahrediniz. Yaşamı soğuk bir su gibi teninizde hissediniz. Uykuya hasret kalınız. Şefkat kokan bir nefes beklerken kürek kemiklerinizin ortasında hissedin yârin hançerini. Tadın ihaneti. Reddedilin. İnkâr edin ve edilin. İnkâr edin ve edilin. Tereddüt edin. İncindiğinizi düşünün. Rüyalarınıza apansız doluşan bedbahtlara kendinizi anlatmaya çalışırken takatsiz kalın. Yaşayın yani. Çelişkiyi. Çileyi.

Bakın o zaman nasıl da göğün kapıları açılıyor. Tanrı nasıl da sesinizi duyuyor. İlham perileri nasıl da dans ediyorlar çevrenizde.

Ve işte o zaman sanatçı yaratmaya, ele geçirilemez olanı fethetmeye başlar. Ölmek için. Biraz olsun nefes almak için. Hakikatin kokusunu sırf sevgilinin saç diplerinden duyabilmek için.
(Arka Kapak)

Mimarlık ve Felsefe

Dücan Cündioğlu

Yayınevi: Kapı Yayınları
168 sayfa

İstemiyormuş gibi göründüklerine düşkünlüğü, tam da ortadan yarılmasının en temel nedeni. Hesaplaşmaktan kaçınmasının da. Bu mütereddit, bu endişeli, bu ikircikli hal Türkiye'nin gerçekte en büyük avantajı. Berzahta olmak onun yazgısı çünkü. Arafta kalmak. Bu nedenle doğu ile batı, geçmiş ile şimdi, din ile dünya, akıl ile kalb, kuram ile eylem arasında çırpınmak zorunda olmayı bir zaaf olarak görmemeli, ikisinden birini tercih etme, tatmin olma, huzura kavuşma kolaycılığımıza kapılmak yerine Türkiye bu kendine özgü çelişkilerin içerisinden dünyaya bakabilme ayrıcalığının hakkını vermeli. Diyalektiğin hakkını.
(Arka Kapak)

Sinema ve Felsefe

Dücan Cündioğlu

Yayınevi: Kapı Yayınları
224 sayfa

Sanatın varlık nedeni tahayyül. Çünkü insan hayal edebildiği için sanat var. Ne garip değil mi, akledebildiği için değil. Tıpkı gerçeklik gibi, aklın da sınırları var. Bilimin de. Oysa tahayyülün sınırları yok. İster istemez sanatın da. (Arka Kapak)

Hindistan Goa

Vakfımızın geçen ayki bülteninde kısaca bahsettiğim Ari uygarlığının ortaya çıktığı bölge olmasa da, Kasım ayının başında, o bölgeye yakın bir yere, Hindistan Goa'ya geldim. Uzun yıllar yoga ile iç içe olmama rağmen bu kültürün içine girme düşüncesi, hayatımda yoga ile yakaladığım dengeyi bozabileceği, abartılı bulabileceğim ve içindeki isteği yok edebileceği korkusunu uyandırır. Ama yine de merak ağır bastı ve sonunda yoga ve akupunktur dersleri almak ve bu bölgede ihtiyacı olan hasta insanlara Prof. David Lujan ve diğer katılımcılarla beraber akupunktur uygulayarak yardımcı olabilmek için burdayım.

Mumbai havaalanına iner inmez insanların tipleri, kıyafetleri, davranışlarının değiştiği açıkça fark ediliyordu. Aralarda ise 1960'lı yılların çiçek çocuklarını andıran kıyafetler giyen turistler... Hava çok sıcak ve nemli olduğundan nefes almakta zorluk çekiliyordu. Birkaç saat havaalanında Goa'ya gitmek için aktarma uçağını beklerken, daha iyi bir ortam bulabilmek için dua etmeye başladım. Aktarma uçağına binip Goa'ya indikten sonra bizi otelin şoförü karşıladı ve otele doğru yola çıktık, hava karanlıktı ve nem oranı daha da artmıştı. Araba ilerledikçe, o meşhur egzotik yağmur ormanlarını beklerken, İstanbul trafiğinden çok daha kötü bir trafiğin içinde bulduk kendimizi. Etrafta her yerden aniden çıkan küçük motosikletler ve korna sesleriyle, gürültülü eski

model arabaların egzost dumanında boğuluyordum. Korktuklarımla yüzleşmeye başlamıştım. Otele geldiğimizde her yer nemden ıslak, yapış yapış bir odaya götürüldük. Valizlerimizi bırakıp şaşkın şaşkın neredeyiz diye bakınırken valizin altına giren yaklaşık 20 cm. kadar büyüklükte simsiyah bir akreple karşılaştık. O an her şeyi bırakıp geri dönme planları yapmaya başlamıştık bile. Fakat birkaç gün daha geçirip dersleri görmek istedik. Derslere gelenlerin çoğu değişik ülkelerden gelmiş insanlardı ve bizim yaşadığımız duyguları yaşıyorlardı.

Neyseki otel yönetimiyle konuşup çok daha güzel bir odaya geçirildik, böcekler için cibinlik alındı, odamızdaki kurbağamızla dost olduk. Ertesi gün gözümüzü açtığımızda çok daha farklı bakmaya başlamıştık etrafa. Hava biraz daha kuru ve serindi, daha rahat nefes alabiliyorduk. Yemekler de hiç fena değildi. Galiba kalabiliriz diye düşünmeye başladık.

Yürüyüşe çıkıp biraz etrafı görmek istediğimizde ise gözlerimize inanamadık. 15. yüzyılda Portekizlilerin

bu bölgeye gelip bir yaşam oluşturduklarını ve her yerde Portekiz mimarisinin izlerini taşıyan, kocaman bahçeleri olan büyük taş evleri inşa ettiklerini gördük. Evler bu bölgeye ait olan kırmızı toprağa estetik şekiller verilerek yapılmış, ahşap ve demir kapılar ince ince, elleriyle işlenmiş, inanılmaz bir güzelliğe bürünmüştü. Ve Portekiz

sömürgesinin getirdiği kültür Hintliler tarafından da o kadar benimsenmiş ki, bu bölgedeki Hintlilerin büyük bir bölümü de Hıristiyanlığı seçmişlerdi. Onlarca kilisenin mimarisinde yine Portekizlilerin izleri görülmekte ve bu kiliseler her Cumartesi büyük kalabalıkları ağırlamakta ve içerden yükselen ilâhi sesleri insanın içini hâlâ huzurla doldurmaktadır.

Bir diğer tarafta ise Hinduların yaşadıkları yerlerde, birbirinden güzel küçük renkli tapınaklar, bunların içinde ise meditasyon yapan, tanrıları için mumlar, tütsüler yakan insanları görebilmek çok etkileyici. Çok şanslıyız ki 13 Kasım'da Hinduların *Diwali Işık Festivali*'ni görebilme fırsatımız oldu. Bu festival Hinduların evlerini, bahçelerini temizleyip çiçeklerden iplere geçirilerek yapılmış süslerini astıkları ve her yeri ışıl ışıl mumlarla, renkli lambalarla süsleyerek tanrılarına memnun edip onlardan kendilerini maddi ve manevi korumalarını istedikleri bir festival. Özellikle Hindular *Lakshmi* dişi tanrıdan sağlık, yiyecekler ve bol para talebinde bulduklarını söylüyorlar. Gece her yerde mumlar ve özel kaplara yağ dökülerek yakılmış küçük fenerlerle kalabalık gruplar geçit töreni yaparak sabaha kadar ışığın doğmasını bekliyorlar, yaptıkları güzel yemekleri diğer insanlarla paylaşıyorlar.

Görebildiğim kadarıyla, bu iki ayrı din ve kültürün içinde insanlar saygılı, yardımsever, saf ve temiz kalabilişler. Kapitalizmin dayatmak istediği tüketim toplumu henüz buralarda fazla talep bulamamış, o yüzden de çok fazla değişime uğramamış. İnsanların büyük bir bölümü inanılmaz denilebilecek derecede büyük farkındalık ve bilinç içinde yaşıyorlar. Bu farkındalık halini en iyi motosiklet kullandıkları zaman görebilirsiniz. Yüzlerce motosikletli kadın, erkek, genç, yaşlı, kaos içindeki trafikte kullandıkları araçları ile gayet rahat tavırlar ve

kendinden emin, güvenli halleriyle seyahat edebiliyorlar, kask ya da koruyucu kıyafetler bile giymeden. Bana pek doğru gelmeseydi de motorsikletle bu şekilde dolaşmaya biz de başladık. Neyseki geldiğimden beri en ufak bir kaza haberi bile duymadım. İkinci dikkat çekici örnek ise, sanki seyyar satıcılar özel bir pazarlama eğitimi almış gibi müşterilerle iletişim halindedir, kendinden emin, güvenliler. Bunun gibi birçok örnek bence yoganın var olduğu bu topraklarda insanların kendi geleneklerinden gelen özü hâlâ kaybetmemiş olmalarından kaynaklanıyor.

nilcvk@gmail.com

Enginar Çorbası

Berfin And

Malzemeler:

6 adet taze enginar (limonlu ve unlu suda bekletilmiş)
4 su bardağı su
2 bardak süt
1 demet taze soğan
1 çay bardağı zeytinyağı
2 tatlı kaşığı şeker
2 tatlı kaşığı tuz
2 dolu yemek kaşığı un
Yarım demet dereotu
Taze çekilmiş top karabiber

Hazırlanışı:

Bir tencereye zeytinyağını koyun. Taze soğanları minik şekilde doğrayıp yağda kavurun. Hafif pembeleşince unu ve 4 bardak sudan birazını ilave ederek koyu bir kıvam elde edin. Bu karışıma enginarları 4'e ya da 5'e bölerek ekleyin. Tuz ve şekeri de ilave edin. Kaynamaya başlasın. Daha sonra suyu ve sütü ilave edin. Enginarların pişmesini bekleyin. Enginarlar piştikten sonra altını kapatın. En son pişirdiğiniz çorbayı blender'dan geçirin. Çorba kasesine boşalttıktan sonra dereotunu dekoratif olarak çorbanın üzerine serpin. En son bolca karabiber ilave ederek servis yapın.

Afiyet olsun.

zberfin.and@gmail.com

ŞAH BAZAAR

Nane

Nane çayı hazımsızlık, mide krampları ve gaz şikâyetlerinin giderilmesinde yararlıdır. Nane çayı hazırlanırken uçucu bileşenlerinin uçarak kaybolmasına yol açabilecek aşırı sıcak su ilavesinden ya da çay suyunu kaynatmaktan kaçınmak gerekir. Gaz şikâyetlerini giderici etkisinin, midenin üst tarafında yemek borusundaki kasları gevşeterek midedeki gazın çıkmasını sağlamasına bağlı olduğu düşünülmektedir. Bu bakımdan özellikle reflü şikâyeti olanların tıbbi nane çayı kullanması önerilmez.

Nanenin spazm giderici etkili bileşeni de uçucu yağ içerisindedir. Saffra artırıcı özelliği de bulunur. Saffra işlevleri üzerindeki etkisi nedeniyle saffra kesesi şikâyetlerinin giderilmesini, bazı durumlarda saffra taşlarının eritilmesini sağlar. Ancak saffra taşı olanların taşın kanalı tıkanması riskine karşı dikkatli olunmalıdır.

Hatice Çoban Uzun

Nane yağı taşıyan kremlerin haricen ağrıyan yere sürülmesi artrit ve diğer kas ve kemik rahatsızlıklarında ağrının hafifletilmesi için yararlıdır.

Nane yağı haricen uygulandığında migren şikâyetlerini de azaltır. Nane yağının koklanması ise migren tipi ağrıların ve tansiyona bağlı baş ağrıların hafifletilmesinde etkilidir. Bu tip ağrılarda, koklamanın yanı sıra alın ve şakakların nane yağı ile ovulması da daha iyi bir etki sağlar. Koklanması halinde mide bulantıları hafifler. Nane yağının fazla miktarda ve çok sık kullanılması hassas cilt yapısına sahip kişilerde cilt ve mukoza üzerinde tahrişe yol açabilir, bu yüzden doğru kullanımı önemlidir.

Ürün Temini İçin: Şah Bazaar

Tel: 0216 382 1271 – Hülya & Osman Yaman Şehit Recep Koç Cad. 17/A Büyükkada İstanbul